

Outi Alanko-Kahiluoto vihr

Kirjallinen kysymys translain uudistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Viime vuosina Suomessa on toteutettu useita yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen tähtääviä uudistuksia. Niin kutsutun translain (laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta 563/2002) uudistus on kuitenkin jäänyt kesken.

Suomi on kuitenkin sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka velvoittavat Suomea ihmisoikeuksien edistämiseen ja kunnioittamiseen. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen tarkoittaa, että perustuslain ja muiden lakien säädökset yhdenvertaisuudesta, syrjinnän kiellosta sekä henkilökohtaisesta vapaudesta ja koskemattomuudesta koskevat kaikkia ihmisiä.

Suomessa voimassa olevan translain suurin ongelma ihmisoikeuksien näkökulmasta on transihmisten lisääntymiskyvyttömyys edellytyksenä oikeudellisen sukupuolen vahvistamiselle.

Euroopan ihmisoikeustuomistuin on 6.4.2017 todennut em. vaatimuksen loukkaavan Euroopan ihmisoikeussopimusta. Päätös on valtioita velvoittava, mikä tarkoittaa, että lisääntymiskyvyttömyyden vaatiminen on ihmisoikeusloukkaus ja vastoin Euroopan ihmisoikeussopimusta. Suomi on Pohjoismaista ainoa, joka edellyttää lisääntymiskyvyttömyyttä sukupuolen vahvistamista hakivilta henkilöiltä.

Translain ihmisoikeuksia rikkovat epäkohdat haittaavat Suomen kansainvälistä mainetta vahvana ihmisoikeuksien puolustajana ja yhdenvertaisuuden kannattajana. Kansainväliset ihmisoikeussopimukset velvoittavat meitä siihen, että turvaamme transihmisten itsemääräämisoikeuden, yksityiselämän suojan sekä henkilökohtaisen koskemattomuuden lain tasolla.

Ihmisoikeusvaltuuskunta on tällä viikolla vaatinut Suomen hallitusta ryhtymään translain pikaiseen uudistamiseen siten, että translaista poistetaan vaatimus lisääntymiskyvyttömyydestä. Lisäksi ihmisoikeusvaltuuskunta edellyttää, että oikeus lääketieteelliseen hoitoon ja henkilön omiin tarpeisiin perustuviin muihin palveluihin turvataan osana terveyspalveluja ja että sukupuolen oikeudellista vahvistamista ja sukupuolenkorjausta koskevat prosessit eriytetään toisistaan. Valtuuskunta vaatii myös, että täysi-ikäisyyden kriteeriä selvitetään säädösvalmistelussa ja harkitaan poistettavaksi sukupuolen oikeudellisessa vahvistamisessa ottaen huomioon lapsen ikä, kehitystaso ja lapsen etu. Näitä vaatimuksia on pidettävä yhdenvertaisuuden kannalta kannatettavina.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 604/2017 vp

Onko hallitus ryhtymässä toimiin translain uudistamiseksi siten, että se poistaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toteaman ihmisoikeusloukkauksen tilan Suomessa ja turvaa transihmisten itsemääräämisoikeuden, yksityiselämän suojan sekä henkilökohtaisen koskemattomuuden lain tasolla?

Helsingissä 20.12.2017

Outi Alanko-Kahiluoto vihr